

Sofia PILAT,
dr., conf. univ.
PhD,
associate professor

PROBLEMA CALIFICĂRII VANDALISMULUI SĂVÂRȘIT ASUPRA BUNURILOR CARE AU VALOARE ISTORICĂ, CULTURALĂ SAU RELIGIOASĂ

Pedeapsa penală constituie principalul mijloc de asigurare a ocrotirii ordinii de drept în cadrul unui stat, care se realizează prin intermediul aplicării unor măsuri de constrângere a celor care se fac vinovați de comiterea faptelor interzise de lege.

Conducându-ne de prevederile art. 61 CP al RM, prin pedeapsă penală înțelegem: „...o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor”, scopul acesteia fiind „...restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane”.

Cuvinte-cheie: pedeapsă penală, atentat infracțional, ordine de drept, circumstanțe agravante, vandalism, bunuri, valoare istorică, valoare culturală, valoare religioasă.

THE PROBLEM OF QUALIFICATION OF VANDALISM PERFORMED ON GOODS OF HISTORICAL, CULTURAL OR RELIGIOUS VALUE

Criminal punishment is the main means of ensuring the protection of law and order in the state, which is achieved through the use of coercive measures against those guilty of acts prohibited by law.

Guided by the provisions of art. 61 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, by criminal punishment we understand: „The measure of state coercion applied by the courts and the means of correction and re-education of the convict, their purpose”, the purpose of which is: „restoration of social justice, correction and socialization of the convict, as well as prevention of the commission of new crimes, as convicts and others. Serving a sentence should not cause physical suffering to the convict and humiliate his human dignity”.

Keywords: criminal punishment, criminal attack, the rule of law, aggravating circumstances, vandalism, property, historical value, cultural value, religious value.

Introducere. Încadrată într-un ansamblu de mijloace menite să apere și să asigure păstrarea și respectarea ordinii de drept, pedeapsa, în calitate de ultimă măsură, devine

indispensabilă de fiecare dată când ordinea de drept este grav încălcată. În aceste împrejurări, pedeapsa trebuie să contribuie la curmarea activității infracționale prin intermediul creării unor obstacole care ar împiedica săvârșirea faptelor ilegale, astfel asigurând respectarea regulilor de conviețuire socială.

Metode aplicate și materiale utilizate.

În vederea realizării scopului propus, în prezentul articol științific s-au utilizat următoarele metode: metoda comparativă, metoda sistemică și nu în ultimul rând metoda logică (bazată pe analiza deductivă și cea inductivă).

În procesul elaborării articolului științific, au fost consultate lucrările științifice ale autorilor A. Borodac, S. Brînză, V. Stati, A. Barbăneagră, Gh. Ivan, T.A. Костарёва etc.

Rezultate obținute și discuții. Aplicarea pedepsei penale constituie un instrument important al dreptului penal, deoarece înfăptuirea exactă a sarcinilor acestuia contribuie direct la prevenirea și contracararea la timp a atentatelor infracționale.

Atingerea obiectivelor trasate ale legislației penale este posibilă doar în condițiile în care pedeapsa aplicată persoanei culpabile va fi legală, echitabilă și justificată. Deci pedeapsa aplicată în scopul atingerii obiectivelor de restabilire a echității sociale, corectare a condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni trebuie să fie proporțională cu caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii și al persoanei făptuitorului.

Pentru a opera în continuare cu noțiunea de circumstanțe agravante, considerăm a fi oportun să trecem în revistă definiția acestora dată în literatura de specialitate.

În acest sens, autorul T.A. Kostariova definește circumstanțele agravante ca acele împrejurări esențiale specificate în lege, care sunt caracteristice doar pentru o parte din infracțiuni de același tip, ce reflectă schimbări esențiale ale gradului prejudiciabil al faptei comise și ale personalității infractorului, care influențează asupra estimării legislative față de cele comise, asupra măsurii de răspundere și a

pedepsei [7, p. 40].

După cum menționează autorul Gh. Ivan, individualizarea pedepsei penale se realizează inclusiv prin luarea în considerare a tuturor cauzelor de atenuare sau de agravare a pedepsei, deoarece numai printr-o apreciere de ansamblu a tuturor împrejurărilor care au influență asupra gradului de pericol social concret al faptei și asupra stării de pericolozitate a făptuitorului se poate stabili pedeapsa corespunzătoare și pot fi atinse scopurile reacțiunii represive [4, p. 169].

Sub acest aspect, la stabilirea categoriei și cuantumului pedepsei penale aplicate în cazul comiterii unei fapte penale un rol deosebit de important le revine circumstanțelor agravante.

Autorul Alexandru Borodac menționează că prin circumstanțe agravante se înțeleg diferite stări, situații, întâmplări, calități sau alte împrejurări ale realității care reflectă întotdeauna, în mod univoc, o pericolozitate sporită a infractorului și un grad prejudiciabil sporit al faptei comise, ceea ce impune o reacție mai dură din partea statului [6, p. 412].

Din noțiunile expuse mai sus rezultă că circumstanțele agravante ale infracțiunii reflectă schimbarea esențială a gradului prejudiciabil al faptei penale comise și nu în ultimul rând a personalității infractorului.

Analiza art. 288 alin. (2) lit. b) și c) CP al RM ne indică prezența circumstanțelor agravante în conținutul acestei norme juridico-penale. Astfel, prin intermediul acestor circumstanțe, răspunderea penală pentru comiterea infracțiunii de vandalism este înăspriată. În urma analizei amănunțite a art. 288 CP al RM, putem constata că componența infracțiunii de vandalism este structurată în două alineate, unde în primul alineat legiuitorul se referă la componența de bază a infracțiunii în cauză, iar în al doilea sunt indicate circumstanțele agravante care înăspresc pedeapsa penală pentru acțiunile de pângărire a edificiilor, încăperilor, precum și cele de nimicire a bunurilor în transportul public sau în alte locuri publice.

Printre circumstanțele agravante ale infracțiunii de vandalism specificate la art. 288

alin. (2) lit. b) și c) CP al RM se numără următoarele:

– vandalismul săvârșit de două sau mai multe persoane;

– vandalismul săvârșit asupra bunurilor care au o valoare istorică, culturală sau religioasă.

În accepțiunea agravantei indicate în dispoziția art. 288 alin. (2) lit. c) CP al RM, în categoria bunurilor care prezintă o valoare istorică, culturală sau religioasă, intră: obiectele de artă și anticariat, adică obiectele care, în conformitate cu legislația în vigoare sunt atribuite la categoria obiectelor de artă, și anume: a) bunurile istorice, inclusiv cele ce se referă la importante evenimente istorice din viața popoului, la dezvoltarea societății și a statului, la istoria științei și a tehnicii, inclusiv a vieții și activității oamenilor iluștri (politicieni, savanți, oameni de cultură, artă etc.); b) obiectele și fragmentele acestora, obținute în urma săpăturilor arheologice; c) bunurile de artă (inclusiv picturi și desene lucrate manual pe orice bază și orice material); d) originalul sculpturilor din orice material (inclusiv reliefuri); e) mobilierul bisericesc; f) alte obiecte ce au valoare istorică, culturală sau religioasă [1, p. 705].

La toate categoriile de bunuri ce comportă o valoare istorică, culturală sau religioasă, care au fost enumerate anterior, pot fi alăturate și monumentele, muzeele, teatrele, arhivele, bibliotecile, cinematecele, bisericile, sinagogile etc., adică locurile de educare culturală, de agrement sau locurile de educație spirituală unde oamenii își pot mărturisi credința lor în Dumnezeu sau în alte divinități.

O listă exhaustivă a tuturor bunurilor ce fac parte din patrimoniul cultural național o putem găsi în Legea nr. 280 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil din 27.12.2011, unde în art. 4 alin. (1), (2) și (3) se menționează că din patrimoniului cultural național mobil fac parte:

„1) bunurile arheologice și istorico-documentare precum:

a) piese arheologice din săpături terestre și subacvatice sau din descoperiri întâmplătoare, cu

excepția eşantioanelor de materiale de construcție, de materiale din situri, care constituie probe arheologice pentru analize de specialitate;

b) inscripții, elemente separate provenite din dezmembrarea monumentelor istorice;

c) mărturii materiale și documentare privind istoria politică, economică, socială, militară, religioasă, științifică, artistică, sportivă sau din alte domenii;

d) manuscrise, incunabule, cărți rare și cărți vechi, publicații de diferite tipuri, cu autografe și ex-librisuri, periodice;

e) documente și tipărituri de interes social: documente de arhivă, hărți și alte materiale cartografice;

f) obiecte cu valoare memorialistică;

g) obiecte și documente cu valoare numismatică, filatelică, heraldică, monede, medalii, decorații, insigne, bancnote, sigilii, brevete, mărci poștale, drapele și stindarde;

h) piese epigrafice;

i) fotografii, clișee fotografice, filme, înregistrări audio și video;

j) instrumente muzicale;

k) uniforme militare și accesorii la ele;

l) vestimentație.

2) bunurile cu semnificație artistică precum:

a) opere de artă plastică: pictură, sculptură, grafică, desen, gravură, stampă și altele asemenea;

b) opere de artă decorativă și aplicată: mobilier, tapiserii, covoare, piese din sticlă, ceramică, metal, lemn, textile și din alte materiale, podoabe;

c) obiecte de cult: icoane, broderii, orfevrărie, mobilier și altele;

d) proiecte și prototipuri de design;

e) materiale primare ale filmelor artistice, documentare și de animație;

f) monumente de for public, componente artistice expuse în aer liber;

g) cărți poștale și ilustrații;

h) piese decorative pentru spectacole;

3) bunurile cu semnificație etnografică precum:

- a) elemente de arhitectură populară;
- b) elemente din instalații tehnice;
- c) obiecte de uz casnic și gospodăresc;
- d) unelte de muncă;
- e) produse ale industriei casnice textile: covoare, păretare, prosoape, costume populare și altele asemenea;
- f) mobilier;
- g) recuzită a obiceiurilor;
- h) obiecte de cult;
- i) produse de artizanat contemporan” [5].

Concluzii. Așadar, reieșind din lista integrită a tuturor bunurilor ce pot prezenta o valoare istorică, culturală sau religioasă pentru societate și din prevederile circumstanței agravante specificate la art. 288 alin. (2) lit. c) CP al

RM, ajungem la concluzia precum că săvârșirea unor acțiuni de pângărire sau nimicire față de bunurile respective este tratată în legislația penală ca o formă agravantă a infracțiunii de vandalism, pentru care este prevăzută o pedeapsă, cuantumul și termenul căreia le depășesc pe cele prevăzute pentru săvârșirea vandalismul neagravate.

De asemenea, pentru ca infracțiunea de vandalism să fie calificată ca săvârșită asupra bunurilor de valoare istorică, culturală sau religioasă este necesar ca aceste bunuri să fi avut calitatea dată la momentul comiterii faptei și ca făptuitorul să fi știut sau să fi admis că aceste bunuri au valoare istorică, culturală sau religioasă [3, p. 636].

Referințe bibliografice:

1. Brînză S., Stati V. Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2015. 1300 p.
 2. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128-129/1012 din 13.09.2002.
 3. Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. Redactor responsabil și conducător de ediție Barbăneagră A., dr. hab. în drept, prof. univ. Chișinău: Editura Sarmis, 2009. 860 p.
 4. Ivan Gh. Individualizarea pedepsei. București: Editura C.H. Beck, 2007. 288 p.
 5. Legea Republicii Moldova privind protejarea patrimoniului cultural, național, mobil nr. 280 din 27.12.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-84 din 27.04.2012.
 6. Manual de Drept penal. Partea generală. Redactor coordonator Borodac A. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2005. 516 p.
 7. Костарёва Т.А. Квалифицирующие обстоятельства в уголовном праве. Понятие, законодательная регламентация, влияние на дифференциацию ответственности. Ярославль: Изд-во ЯрГУ, 1993. 234 с.
-

DESPRE AUTOR

Sofia PILAT,

dr., conf. univ.,

Catedra „Procedură penală, criminalistică și securitate informațională” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, doctor în drept

e-mail: sofia-chirita@yandex.ru,

ORCID ID: 0000-0002-1517-8886